

Gündem

Doğu Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrenci Uygulama Gazetesi

Haziran 2014

BARIŞ
GAZETECİLİĞİ
ÖZEL
EKİ

"Uluslararası Kariyer İçin"

CRCP
Center of Research
and Communication
for Peace

BARIŞIN KIYISINDAN SESLER

EDİTÖRDEN

Merhaba,

Barış gazeteciliği dersinde, dönem boyunca “Barıştan yana bir gazetecilik nasıl olmalı, nasıl yapılabilir?” sorularını tartıştık. Barış kavramını irdelemekle yola çıktık; “Savaşın ne olduğunu biliyoruz; ya barış, barış nedir? Hangi barış, kimin barışı?” Norveçli barış araştırmacısı Johan Galtung’un “Barış = şiddetsizlik + yaratıcılık” tanımını tartıştık. Yolumuz bizi şiddetsizlik felsefesine götürdü. Ve şiddet üzerine düşündük. Fiziksel şiddetin ötesine geçerek, yapısal ve kültürel şiddeti irdeledik. Sonra “çatışma” kavramını ele aldık. Barış gazeteciliği, çatışma çözümü alanındaki bilgileri gazetecilikle buluşturan bir yaklaşım. Çatışma, şiddet demek değildi. Çatışmanın şiddet dışı yollardan çözülmesine ya da dönüştürülmesine medya nasıl bir katkı sunabilirdi?

Barış gazeteciliği, geleneksel gazetecilik anlayışını sorguluyor; barış odaklı, gerçek odaklı, halk odaklı ve çözüm odaklı bir gazeteciliği savunuyordu. Sorunu arka planı içinde gören; savaşın sadece görünen yüzüne değil; görünmeyen etkilerine de odaklanan; gerçeği propagandadan ayıran, halkın sesini de duyuran ve barışı sadece antlaşmalardan ibaret görmeyip, antlaşmanın ertesi gününde yaşanacakları da takip eden; “barış için gazeteci olarak benim de sorumluluğum var” diyen bir gazetecilik anlayışını savunuyordu.

Ve yolumuz bizi Kıbrıs sorununa getirdi. Bu adada yaşıyorduk ve barıştan yana taraftık.

“Barışın Kıyısından Sesler” ekindeki çalışmalar, Barış Gazeteciliği dersi için öğrencilerin hazırladığı ödevlerden oluşuyor. Her biri adadaki farklı sesleri dinledi; onlara barış için ne düşündüklerini sordu.

Aybeniz Küzeci, KKTC Dışişleri Bakanı Özdil Nami ile konuştu. Nami, röportajında, adada çözüm için uygun bir ortamın olduğunu söylüyordu.

Mehmet Sırrı Yener, Doğu Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ahmet Sözen’e Kıbrıs sorununun dünü, bugünü ve geleceği hakkındaki düşüncelerini sordu.

Emine Bayır, Dipkarpaz’a gitti. Türkler ve Rumların birlikte yaşadıkları, adanın ucundaki bu köyde, hayatın içine karıştı ve onların bütün samimiyetleriyle açtıkları yüreklerindeki sesleri bize duyurdu.

Sultan Emre, Güney’de çalışıp, Kuzey’de yaşayan Şenol Üçer’den “orada” çalışmaya dair deneyimlerini ve barışa dair düşüncelerini öğrendi.

Hasan Özgür Soykan, Türkiye asıllı KKTC vatandaşlarının barış sürecinden nasıl etkileneceklerini araştırdı.

Buse Taş ve İsmail Kraşlıoğlu, birbirlerinden bağımsız olarak Rum tarafına geçtiler ve “onlar” a barış süreci hakkındaki düşüncelerini sordular.

Fatoş Bilginerler, Limasol’a gitti ve burada Türk ve Rum futbol takımları arasında gerçekleşen bir dostluk maçını anlattı.

Kamil Yelim ise, Rumların Mağusa’da 18 Nisan’da gerçekleştirdikleri Kutsal Cuma ayınınin haberini verdi bize.

Ahmet Bozkaya ve Mustafa Özçilem, Mağusa’da ayrı ayrı sokak röportajları yaptılar ve halka sordular: Sizce barış nedir? Barış süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?

Barış Özer, barış sürecinin sonunda evlerini terk etmek zorunda kalabilecek olan Güvercinlik köyü sakinleriyle konuştu.

Orçun Üstün, hüznü dolu ve güzel bir köyü anlattı: Luricina.

Kübranur Komşuoğlu, bir Maronit köylüsüyle Maronitlerin barış sürecine nasıl yaklaştıklarını konuştu.

Çağlayan Dursun, Türkiyeli ve Kıbrıslı öğrencilerin birbirleri hakkındaki “öteki” algısını irdeledi.

Tuğrul Burak Ceylan ise Kudret Özersay’a toplumların, antlaşma sonrasındaki entegrasyonu ile ilgili neler planladıklarını sormaya çalıştı. Ancak Özersay’ın programının yoğunluğundan dolayı kendisine ulaşamadı ve kendisi bu konudaki düşüncelerini kaleme aldı.

Ve Sertaç Özdemir de yaratıcı fikirleriyle bu eke görsel olarak hayat verdi.

Arkadaşlarımın hepsine emekleri için teşekkür ederim.

Ayşe Demet Atay

Dersimize barış gazetecileri konuk oldu

Barış Gazeteciliği dersine, Kıbrıs’ın kuzeyinden ve güneyinden barış gazetecileri konuk olarak katıldı. Güney Kıbrıs’ta ve Yunanistan’da yayınlanan Kathimerini gazetesinin Kuzey Kıbrıs ve Türkiye masası editörü Dr. Nikolaos Stelya 30 Nisan’da, Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından bu yıl barış gazeteciliği ödülüne layık görülen SİM TV’nin haber spikeri ve programcısı Serkan Soyalan ise 28 Mayıs’ta dersimize konuk oldu.

Kıbrıs’taki barış sürecini ve gazetecilik pratiğini değerlendiren konuşmacılardan Nikolaos Stelya, Türkçe olarak yaptığı konuşmasında, Kıbrıs’ta her iki taraf arasındaki en büyük barikatın zihinlerde olduğunu söyledi. “En büyük sorun karşı tarafı tanımama” diyen Stelya, iki taraf arasında iletişim pencereleri açmanın gerekli olduğunu ifade etti.

Resmi kaynaklara bağımlı habercilik

Kıbrıs’taki gazetecilik anlayışını eleştiren Stelya, ada basınının genelinde, resmi kaynaklardan gelen bütün bilgilerin eleştiriye tabi tutulmadan verildiğini söyledi. Kuzey’deki basının TAK’tan gelen haberlere bağımlı bir habercilik yaptığını belirten Stelya, “Güney’de kilisenin basın üzerindeki etkisi nedir?” sorusu üzerineyse, “Kilisenin basın üzerinde etkisi kalmadı. Kilise basın sektöründen el ayak çekiyor. Ancak kilise önemli bir anonim şirket” yanıtını verdi. Stelya, adadaki barış süreciyle ilgili olarak ise, müzakerelerin ABD ve İngiltere büyükelçilerinin inisiyatifiyle gerçekleştiğini belirterek, “İç unsurlar harekete geçmedi. Toplumun derdi çökmekte olan ekonomik ve siyasi sistem.

Sürece faydacı bakılıyor” diye konuştu.

“Barış gazeteciliği için barış kültürü şart”

Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından barış gazeteciliği ödülüne layık görülen Serkan Soyalan ise konuşmasında, SİM TV’nin içinde yer aldığı United Medya Grubu’nun kurum olarak barış gazeteciliğini benimsediğini ifade ederek, “Ancak tam anlamıyla barış gazeteciliği yapabiliyor muyuz? O bir soru işareti” diye konuştu.

Barış gazeteciliği yapmaya gayret gösterdiğini anlatan Soyalan, “Kendime barış kültürü aşılamaya çalışıyorum. Muhakkak ki biz de çatışma doğurucu haberler yaptık. Ama bunu minimize etmeye çalışıyoruz” dedi. Bir ülkede barış gazeteciliğinin tam anlamıyla uygulanabilmesi için barış kültürünün olması gerektiğini, bununla devlet politikalarıyla desteklenmesi gerektiğini kaydeden Soyalan, Lefkoşa’daki Barbarlık Müzesi ile ilgili kendi çocukluğundan bir anı paylaşarak şunları söyledi: “Beni ilk defa Barbarlık Müzesi’ne götürdüklerinde, müze dönüşünde evde yalnız başıma banyoya giremiyordum. Niye benim yaşadığım travmayı başkaları da yaşasın? Bunun için inadına barış diyoruz.”

Serkan Soyalan

Dr. Nikolaos Stelya

Kutsal Cuma ayinini Güney Kıbrıs'taki Mağusa Metropoliti Vasillios yönetti.

Yaklaşık üç bin kişinin katıldığı ayin çok sayıda Kıbrıslı Türk ve Rum'u bir araya getirdi.

Mağusa'da 58 yıl sonra Kutsal Cuma ayini

Kamil Yelım

Mağusa'da 18 Nisan tarihinde barışa el uzatıldı. Suriçi'nde bulunan, Doğu Akdeniz Üniversitesi'ndeki Hristiyan öğrencilerin de bir süredir ayinlerini gerçekleştirmekte oldukları tarihi Ay İksirino (Nestoryan) Kilisesi'nde, 58 yıl sonra ilk kez Kutsal Cuma ayini gerçekleştirildi. Hristiyanlık inancına göre, Hz. İsa'nın çarmıha gerilerek, Golgotha kayası üzerinde öldürüldüğü günün anısına düzenlenen ayin, birçok Kıbrıslı Türk ve Rum'u bir araya getirdi. "İki Toplumlu Mağusa İnişiyatifi" ve Güney Kıbrıs'tan "Mağusa Kentimiz" isimli örgütün organize ettiği ve yaklaşık olarak 3 bin kişinin katıldığı ayinde 450 polis görev aldı.

Ayin, Güney Kıbrıs'taki Mağusa Metropoliti Vasillios tarafından yönetildi. Vasillios, basın mensuplarına yaptığı açıklamada "Bugün, burada, bu kilisede bu ayini gerçek-

leşirmek bizim için tarihsel bir olaydır ve bu etkinliğin gerçekleştirilmesi için katkı koyan herkese teşekkür ederim" dedi. Ayine katılanlar arasında, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin eski başkanlarından Yorgo Vasiliu, AKEL Genel Sekreteri Andros Kiprianu, BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs Özel Temsilcisi Lisa Buttenheim, bazı eski bakanlar ve büyükelçiler vardı. KKTC'den ise bazı CTP milletvekilleri, sendika başkanları ve Mağusa Belediye Başkanı Oktay Kayaalp ayine katıldı. Mağusa Belediye Başkanı Oktay Kayaalp yaptığı açıklamada, "Bu ayin, iki toplumun farklılıklarına rağmen hoşgörü ile davranabileceklerini tüm dünyaya göstermektedir. Çok sayıda Kıbrıslı Rum'un katılımı söz konusudur. Kıbrıs görüşmelerinin yoğun olarak devam ettiği bu dönemde, her iki toplumun bu tarz etkinliklere ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Ümit ederim, önümüzdeki dönemde Kıbrıslı

Türklerin de güneyde etkinlik yapabileceği organizasyonlar düzenlenebilir" dedi.

Bazı sivil toplum örgütlerinin tepkileri üzerine, ayin kilise sınırları içerisinde gerçekleşti. Ayrıca, kilisenin bulunduğu sokağın girişinden başlayarak kilisenin etrafındaki hemen hemen tüm evlerde Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC bayrakları asılıydı. Yoğun güvenlik önlemleri altında gerçekleşen ayinde herhangi bir olay yaşanmadı.

Barışa doğrudan katkı

Mağusa İnişiyatifi sözcülerinden Dr. Okan Dağlı, insanların bir araya gelmesinin, birbirlerinin dilini konuşmasının bir barış süreci olduğunu söyleyerek, bu tarz etkinliklerin barışa doğrudan katkı yaptığını belirtti. Bu kilisenin ayine açılmasında Doğu Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü'nün de büyük katkıları olduğunu söyleyen

Dağlı, toplumların birbirinden uzun zamandır kopuk olduğunu ve bu sorunun bu tarz etkinlikler ile aşılabileceğini söyledi.

Ayine Güney Kıbrıs'tan katılanlar ile de görüştük ve kendilerine ne düşündüklerini sorduk. Görüştüğümüz katılımcılardan bir tanesi kilisenin kendileri için ne ifade ettiğini şu şekilde anlattı: "Bizim için, yani gerçek Mağusalılar için, bu kilise oldukça önemli. Hatırlıyorum, kuzenim bu kilisede evlendi ve diğer kuzenim ise bu kilisede vaftiz edildi. Yani bu bizim için oldukça önemli bir etkinlik." Doğu Akdeniz Üniversitesi öğretim üyelerinden Ulaş Gökçe de, etkinliğin öneminden ve atmosferin ne kadar kardeşçe olduğundan bahsettikten sonra, birbirlerinden farklı insanların, farklılıklarını kaybetmeden kardeşçe yaşayacakları bir ortamın arzulandığını belirterek, "Aynı olmamıza gerek yok, barış içinde yaşamak yeter" dedi.

Kıbrıs'ta barışa dair iki soru, yedi yanıt

Mustafa Özçilem

Mağusa sokaklarında dolaştık ve Kıbrıslılara iki soru sorduk: Sizce barış nedir? Kıbrıs'taki barış müzakerelerine nasıl yaklaşıyorsunuz? İşte aldığımız yanıtlar.

Abdurrahman Köse (Öğrenci):

Barış dünya üzerinde farklı devletlerin eşitliğidir. Barışa olumlu bakıyorum. Çünkü barış olması durumunda KKTC'nin üzerinden ambargoların kaldırılacağını düşünüyorum. Bu antlaşmada Türkiye'nin garantör olmasının bu

barışa daha çok güven vereceğini düşünüyorum.

Tarık Alpmut (Öğrenci):

"Barış=kavgasız yaşam" olarak nitelendirebilirim. Yani fiziksel şiddetin olmayışıdır. Şu an yaşanan süreçle ilgili açıkçası kararsızım. Sürecin ne kadar iyi, ne kadar kötü olacağını kestiremiyorum. Ama barışın, daha çok çıkarlar doğrultusunda gelişeceğini düşünüyorum.

Meyti Ateş (Devlet memuru):

Barış şiddetin olmayışı ve insanların eşitliğidir. Sürece olumlu yaklaşıyorum. Barış eğitim, iş ve daha

birçok şeye de katkı sağlayacaktır.

Tacettin Köse (Öğrenci):

Barış, farklı toplumlar arasında, gerek savaş sonrası gerekse savaş olgusunun yaşanmadığı toplumlar arasında kardeşlik ilkesinin sağlanmasıdır. Ben barış sürecine olumlu yaklaşıyorum. İki toplumun da daha ileriye gideceğini düşünüyorum.

İbrahim Köse (Öğrenci):

Barış, toplumlar arası gelişmeyi sağlayacak güçtür. Sürece olumlu yaklaşıyorum. Barış olması durumunda eğitim, iş, spor ve turizm gelişecektir.

Ali Ütenoğlu (Serbest meslek):

Barış, antlaşma yapan tarafların kazançlarıdır. Sürece olumlu yaklaşıyorum. Kıbrıs uluslararası konuma girecek ve her yönden kazançlar sağlanacaktır.

Arif Ersoy (Hukukçu):

Barış, savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durumdur. Ya da farklı toplumların bir araya gelerek eşit haklara bölünmesi. Şu anda Kıbrıs'ta barış, iki toplumun pazarlığından başka bir şey değildir. Hem toprak açısından hem de güç açısından üstünlük kurma çabasıdır.

Türk, Rum değil, İNSAN !

Sultan Emre

Şenol Üçer Lefkoşa'da yaşıyor; Güney Kıbrıs'ın Alhambra bölgesinde çalışıyor. 2004 yılından bu yana ekmeğini kazanmak için her gün Rum tarafına geçiyor. Otomobil tamircisi olarak çalışan Üçer, Rum iş arkadaşlarıyla iyi anlaşmalarını ama sohbetlerinde Kıbrıs sorununa girmediklerini anlatıyor. O dönemlere ait, herkesin kendine göre yaşadığı acıların olduğunu söylüyor. "En iyisi o defterleri hiç açmamak" diyor. Üçer ile iş ortamı ve barış süreci üzerine konuşuyoruz.

Sizi tanıyabilir miyiz?

Adım Şenol Üçer. 1959 Mağusa doğumluyum. Lefkoşa'da ikamet ediyorum. Evli ve bir çocuk babasıyım. Otomobil tamirciliği mesleği ile uğraşıyorum.

Ne kadar zamandır Güney Kıbrıs'ta çalışıyorsunuz?

2004 yılından beri.

Çalıştığınız yer hangi bölgede?

Alhambra denilen bir bölgede. Luricina'nın alt tarafında yer alır.

Çalıştığınız yerde sizden başka kaç Türk var?

Benimle birlikte iki Türküz, geriye kalan diğer iş arkadaşlarımızın hepsi Rum.

2004 yılında işe ilk başladığınız zamanlardaki hisleriniz nelerdi?

Korku. Belli etmemeye gayret etmek de hep bir tedirginlik vardı üzerimizde haliyle. Kimseyi tanıyamıyordun, onlar da seni tanıyamıyor. Irkçılık, milliyetçilik duyguları nasıl bilmiyorsun. Ve en önemlisi az sayıda olan taraf yine sensin. Zaman geçtikten sonra birbirimizi tanımaya başladık. Korku ve tedirginlik yavaş yavaş kayboldu.

Güney'de çalışıyor olmanızı gurur meselesi haline getirdiğiniz oldu mu?

Neden gurur meselesi haline getireyim? Ben işimi yapıyorum. Emek veriyorum ve bunun karşılığını alıyorum. Kimse bana bedavaya para vermiyor ki. İş, her yerde iştir. Kuzey'de de çalışıyor olsam yine aynı iş yapacaktım. Bir fark yok. İş aynı iş, ben aynı ben. Kendini bildikten sonra ekmeğini nerede kazandığının bir önemi yok bence.

Şimdi hem iş ilişkisi anlamında hem de kişisel anlamda aranız nasıl?

Gayet iyi. Türk ve Rum kimliklerimizden sıyrılmış bir şekilde insan olarak, olması gerektiği gibi bir arkadaşlığımız var. Sosyal hayatta da görüşüyoruz. Birlikte yemek yiyip, sohbetler ediyoruz. Bazen onlar bize geliyor, bazen biz onlara gidiyoruz. Düşünlerimize geliyorlar, biz onların düşünlerine gidiyoruz. Zaten insanın içinde iyilik olduktan sonra kimliğin bir önemi yok diye düşünüyorum.

Sohbet konusu Kıbrıs meselesine geldiği zamanlarda da aynı tutumu sergileyebiliyor musunuz?

On yıldır Güney'de çalışan Şenol Üçer, "İş her yerde iştir" diyor.

İşte o meseleden olabildiğince söz etmiyoruz. Adı üzerinde "o mesele". Herkesin kendine göre yaşadıkları, acıları var o dönemlere ait.

Bu söylediğiniz az önce bahsettiğiniz 'kimliğin bir önemi yok' sözünüzle çalışmıyor mu sizce?

Yaşananları görmezden gelemesiniz. Ya da yok sayamazsınız. Saygı duymayı bilmek, öğrenmek önemli. Geçmiş değiştiğimiz. Ancak geçmiş düşünerek yaşarsak, çocuklarımız ne bir gelecek verebiliriz ne de yaşayabilecekleri bir toprak bırakabiliriz. Belki de bu tür konuları açsak, sohbet konusu yapsak aramızdaki arkadaşlık da bozulabilir. Karşınızdaki kişiyi tam olarak bilemezsiniz ya da tam tersi de söz konusu. En iyisi o defterleri hiç açmamak.

Güvenmiyorsunuz diyebilir miyiz?

Elbette, diyebiliriz. Bugün insan kendi soydaşına bile güvenmiyor. Kaldı ki ortak kötü bir geçmiş olana güvensin. Bu yüzden politik konulara girmiyoruz. Bilemeyiz çünkü. İnsan içinde bütün duyguları barındıran bir canlı. İşte bu güven meselesini iki toplum arasında inşa edebilmek mesele. Bugün birçok insanın içinde

tedirginlik var haklı olarak.

Çünkü sadece 'karşı' taraf diye bildik birbirimizi. Bazı tabuları yıkmak zor olabilir.

Anlaşma konusunda ne düşünüyorsunuz?

Birçok yönden bakmak lazım. Sadece bir yere, bir konuya sabitlenirse başka konularda da anlayamayız insanlarla diye düşünüyorum. Olursa iyi bir adım atılmış olur. Ama anlaşacağız, barış, dostluk içinde yaşayacağız diye de her koşulu kabul edemeyiz, etmemeliyiz diye düşünüyorum. Öte taraftan adil şartlarda bir anlaşma olursa, kim istemez ki. Bu adada yaşıyorsun, burada doğdun büyüdün ama Güney tarafına geçmek için bir sürü prosedürden geçmek zorundasın, en basiti. Bir de, gençleri, geçmişin gölgesiyle birlikte yaşama mahkûm etmemeliyiz. Öte yandan her iki toplumun da ekonomisi düzelir, yeni iş sahaları açılır, olanaklar çoğalır.

Anlaşmaya varılmasını desteklediğinizi söyleyebilir miyiz?

Anlaşma olmasını desteklemiyorum. Sadece adil bir anlaşma olmasını destekliyorum.

Ufuk Yücutürk ve Abdülkadir Keleş (sağda)

Barış Özer

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Mağusa ilçesinin Güvercinlik köyündeyiz. Annan Planı'nda Rum tarafına devredilmesi öngörülen köyün kahvesindeyiz. Köy halkı, şu anda devam etmekte olan barış müzakereleri hakkında ne düşünüyor? Barış süreci hayatlarını nasıl etkileyecek? Kahvede birkaç kişi var. Onlara kendimizi tanıyor ve barış sürecine dair düşüncelerini soruyoruz. Köy halkından

"Türkiye'nin garantisi olmadan yaşayamayız"

Abdülkadir Keleş ve Ufuk Yücutürk sorularımızı yanıtlamayı kabul ediyor.

Türkiye'den göç ederek Güvercinlik Köyü'ne yerleşmişler. Barış süreciyle birlikte yıllardır oturdukları evlerini terk etmek durumunda kalabilirler. Yaşça daha genç olan Abdülkadir Keleş, Kıbrıs'ta iyi niyetli bir barışın yapılacağına inanmadığını söylüyor. Keleş oldukça kötümser. "Ben iyi niyetli bir barış yapılacağına inanmıyorum" diyor ve ekliyor: "Bu, Avrupa'nın Kıbrıs topraklarını ele geçirme planıdır; amaçlarından biri Türkiye'yi dışlamak olacaktır. Türkiye'nin garantisi olmadan burada yaşayamayız. Güney Kıbrıs Rum Kesimi ile barış istemiyoruz."

Ufuk Yücutürk ise evlerini terk

etmek durumunda kalırlarsa yeni bir ev nasıl alabileceği konusunda endişeli. "Evin boşaltıldığı zaman, bir yere gittiğinde bir iki günde adapte olamazsın. Zaten bugün bir ev almak elli bin sterlin. Bu parayı verebilirler mi? Şimdi Avrupa bizim ihtiyacımızı gidereceğini söylüyor. Mademki Avrupa bu kadar çok güçlü, neden Yunanistan'ı krizden kurtarmıyor? 'Sizin evleriniz boşaltılırsa biz her türlü desteği vereceğiz' diyorlar. Gökten para mı yağıyor?" diyor. Yücutürk, yerli halkın çoğunun ne yapacağını bilmediğini ve mülklerin çok düşük fiyatlara satıldığını anlatıyor. Yücutürk'e halkın Türk askerine yaklaşımını soruyoruz; şu yanıtı veriyor: "Yerli halk Türk askerinden rahatsız oluyor ama mücahitten

rahatsız olduğunu düşünmüyorum, çünkü kendi çocukları da askerdir. Yerli halk, barış olduğunda Türkiye'yi Kıbrıs'ta istemiyor. Bu da ayrı bir konu." Güvercinlik köyünün kahvehanesinde sohbeti koyulaştırıyor ve Ufuk Yücutürk'e Maraş konusundaki düşüncelerini soruyoruz. Yücutürk, Maraş'ın açılmasından yana. "Maraş bölgesi ne Kuzey Kıbrıs'ın, ne de Rum tarafındır. Maraş vatandaşlarıdır. Maraş açılırsa zenginlik olur, insanlar feraha kavuşur, işsizlerin iş bulma imkânı kolaylaşır" diyor. O sırada söze Abdülkadir Keleş giriyor. İki bağımsız toplumlular bir çözümünden yana. "Herkes kendi bağı altında yaşamalı. Barış bu şekilde olur. Her ülkenin askeri kendine olur" diyor.

Türklerle Rumlar sabah kahvesinde

Emine Bayır

Dipkarpaz köyü Karpaz yarımadasındaki en son yerleşim alanı. Bu köyde 400 Rum ve 1200 Türk iç içe yaşıyor. Savaşın önce buranın nüfusu 8 bin kişiyi buluyormuş. Rumlar 1974 sonrasında bölgeden ayrılmamış. 1975'te Viyana'da yapılan nüfus mübadelesi sözleşmesinde, Karpaz'da kalmak isteyen Rumlara eğitim hakkı tanınması ve her türlü desteğin verilmesi karar altına alınmış. Karpaz'da Rum ailelerinin çocukları için Rum okulları da yer alıyor. Köy meydanında iki halkın kahveleri, tavernaları, dükkânları karşı karşıya. Rumlar ve Türkler bu kahvelerde, tavernalarda her gün bir araya gelerek sohbet ediyorlar. Rum ve Türk kahvelerinin yanı sıra köyde kilise ve hemen üst tarafında bir cami yer alıyor. Dileyenler dini vecibelerini yerine getirebiliyor. Yıllardır sürüp giden çözüm süreçlerinde uzlaşmaya varamayan siyaset dünyası, ülke gündemine otururken, kendi içlerinde huzurlu ve barış dolu bir yaşamı yakalayan Karpaz sakinleri, çözümsüzlüğe rağmen çok renkliliğin en güzel örneğini sergiliyor.

Türkler de Rumlar da, köye yapmış olduğum ziyarette beni sıcakkanlıklarıyla, misafirperverlikleriyle karşıladılar. Dipkarpaz'a gitmeden önceki düşünce ve tedirginliklerim onların güler yüzleriyle yok oldu.

Aralarında görünmez bir duvar var

Bu yolculuktaki ilk durağım Türk ve Rum kahveleriydi. Türk kahvesine gittiğimde çok sıcak ve samimi yaklaştı insanlar. Uzaktan bakıldığında hiçbir sorun yokmuş gibi duruyordu. Olayın iç yüzüne inildiğindeyse öyle olmadığı karşına çıktı. Türkler iki topluluk arasında çok fazla bir sürtüşme yaşamadıklarını söyleseler de sanki aralarında bir duvar vardı. Türkler, Rumların kültürel aktivitelere katılmadığını söylüyorlardı.

Diğer taraftan kendi içimde bu olayları düşünürken, "Neden," diyordum kendime, "neden 40 yıldır aynı toprakta yaşayan insanlar birbirlerine bu şekilde yaklaşıyor?" Daha sonra konuştuğum diğer Türklerle bu konuya daha iyi vakıf oldum ve kafamdaki soru işaretleri bir nebze yerine oturdu.

Dipkarpaz'da yaşayan Rum halkının daha derin korkularına indiğimizde, köyde azınlıkta olmalarından kaynaklanan bir azınlık psikolojisi geliştirdiklerini ve bu nedenle kendi içine kapalı yaşadıklarını görüyoruz. Birçok ülkede olduğu gibi.

'Çocuklarını Türk okullarına göndermiyorlar'

Köydeki Türk vatandaşlar, Rumların çocuklarını Türk okulları yerine kendi okullarına gönderdiklerini şikâyet eder bir tonda anlatıyorlar. "Köydeki Rum ilkokul ve ortaokulunda her pazartesi ve cuma günleri kendi marşlarını son ses açarak bize duyuruyorlar. Biz rahatsız olsak bile saygı duyuyoruz ama yine de Türklüğümüz de ağır basmıyor değil" diyorlar. Rum okullarında çocukların Türklere karşı beyinlerinin yıkandığını düşünüyorlar. "Köyün orta yerindeki kilise ve onun üst tarafında yer

alan camide iki toplum için bir sorun yaşanıyor mu?" diye sorguladım. Türkler bu konuda birtakım rahatsızlıkları olduğunu dile getirdi. Kilisedeki ayinlerde, Rumların kendi içlerinde "Türkler bizim dostumuz değildir. Her zaman dikkat etmeliyiz" şeklinde vaazlar verdiklerini söylüyorlar. "Biz aynı toprağı, aynı havayı soluyoruz. Bunlar bizi derinden rahatsız ediyor. Yine de Rumlara karşı saygı duyuyoruz. Stükünetimizi korumaya devam etmekteyiz. Nitekim Rumlarla çok güzel dostluklarımız da var; onları da yabana atamayız" diyorlar.

Rum ve Türk komşuların birlikte sabah kahvesi keyfi

Rum ve Türk komşular her sabah, birinin evinde toplanıp kahve içiyorlar. Kadınlar eşlerini işe gönderdikten sonra, evlerinde temizliğe başlamadan önce komşularıyla ilk işleri bir araya gelmek. Sabah 9 kahvesi olarak adlandırılan bu gelenek, çok hoş sohbet bir şekilde geçiyor. Bu kahve şenlikleri öğle vakitlerine kadar sürüyor.

Kalabalık Rum aileleri

Birçok Rum ailesinin çok çocuklu olmaları dikkatimi çekiyor. Bir evde dörtten aşağı çocuk nüfusu yok.

Rumlarla konuştuğumda bunu birebir sordum. "Kalabalık aileyi olmayı seviyorsunuz sanırım" dedim. Aile

büyükleri güler yüzle, "Evet, çocuk sahibi olmayı ve kalabalık aileyi seviyoruz. Geçmişten böyle yetiştik biz" dediler.

Türklerle bu konuya daha şüpheli yaklaşıyor ve Rumların nüfuslarını arttırmaya çalıştığını düşünüyorlar.

Rumlara Türk tarafında iş yok

Köydeki Rum vatandaşların en büyük sorunu, Kuzey Kıbrıs tarafında iş olanaklarının yetersizliği. "Ne devlette, ne de özel sektörde bize iş olanağı tanınıyorlar. Biz bu yüzden sabah 5'te kalkıp

Rum tarafına geçip oradan geçimimizi sağlama-ya çalışıyoruz. Bu bizim için çok yorucu ve zor oluyor. Rum tarafı bile bize destek vermiyor. Devlet bu konuda bize iş olanağı sağlamalı" diyorlar.

Türk genci ile Rum kızın aşkı

Köyde bir Türk genci ile Rum kızının aşkı anlatılıyor. Ailesinin şiddetle karşı çıkmasına rağmen aşkıdan vazgeçmeyen kız, ailesine karşı çıkmış. Ailesinin kızı eve kapatma baskıları bile buna fayda etmemiş. Rum kız bütün baskılara rağmen bir gün kaçmış sevdiğine. Kızlarının kaçması üzerine Rum aile, polise başvurmuş ama hiçbir sonuca ulaşamayınca bu sefer adam tutarak Türk gencini darp ettirmişler. Türk genci yine de yılmamış ve sevdiği kızı bırakmamış. Bütün köylü, Rum kıza ve Türk gencine sahip çıkmış; bu beraberliğe destek olmuşlar. Kızın ailesi en sonunda Eski Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat'ın yolunu kesip "Türkler kızımızı kaçırdı" demiş. Talat da bu olay üstüne köye gidip, kızla ve gençle konuşup olayın gerçeğini öğrenmiş. "Kimse bu iki genci ayıramaz, nikâh şahitleri de ben olacağım ve düğünlerini de ben yapacağım" demiş. Her şeye rağmen ayakta durup yılmamışlar ve sonunda birlikteliklerine kavuşmuşlar.

Tarihi karar

Tuğrul Burak Ceylan

Kıbrıs'ta Türk ve Rum tarafları bir sınavın daha eşliğinde. 40 yıllık ateşkesin sonuna gelen iki taraf çok çetrefilli bir yola girdi. Her iki taraf da kendi menfaatlerinden ödün vermeden yürümek istediği bu yolda temkinli adımlar atıyor. Öte yandan dünya kamuoyunda da yer bulan ve ciddi eğilimlerin olduğunu gördüğümüz bazı devletlerin de bu güzide adadan birçok beklentisi var.

Peki, ada halkının beklentisi ne, Mehmet Amca ne istiyor, Ayşe Teyze'nin çocukları daha rahat okuyabilecekler mi ve hayata yeni atılan gençleri ne bekliyor? Asıl önemli olan hususlar bunlardır. Kanımca, her iki devlet tarafında da halkın daha iyi anlayacağı bir şekilde bir açıklama gelmiyor. Bürokratlar, siyaset diplomatik söylemlerden vazgeçmiyor. Haliyle, vatandaş da artık bu işin Türkçesini öğrenmek istiyor. Kıbrıs Türkü'nün endişeleri var. Bir kısmı "Rum'dan dost olmaz. Biz onlara güvenmiyoruz" diyor. Tabii böyle düşünmeyen çevreler de var; "Birleşelim daha iyi olur, halk daha refah içinde yaşar" diye düşünenler de var.

Bunların yanı sıra, önemli olan bir başka husus ise 40 yıllık bu süreçte her iki taraf da barışa ne kadar hazırlandı? Sonuç olarak yeni nesiller yetişti. Onlar bu konuyla ne kadar alakalı, ne kadar bilgililer veya bilgileri olumlu mu, olumsuz mu? Belki de en önemlisi budur.

Entegrasyon sorunu

İki halk birleştikten sonra entegre olabilecekler mi ya da bu entegrasyonun tamamlanması ne kadar sancılı geçecek? Bildiğimiz üzere hem Türk tarafının hem de Rum tarafının koyu milliyetçi grupları var. Bu gruplar entegrasyon sürecinde nasıl bir rol oynayacak? İki halk arasındaki set kalkınca tarih tekerrür edecek mi? Bu sorular gün yüzüne çıktığında halkın endişeleri daha iyi anlaşılıyor. Sonuç olarak, hemen hemen herkesin bir yarası, bir hatırası var. Öyle ki, 40 yıl yakın bir tarihtir. Halkın kendi endişelerini anlayarak, dinleyerek, etüt ederek yürünmesi gereken bu yol ancak bu şekilde olumlu sonuçlar verebilir. Aksi takdirde, temeli sağlam olmayan bir yapı gibi ilk ve en küçük depremde yıkılmaya mahkûmdur.

Kıbrıs sorununun dünü, bugünü ve yarını

Doğu Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ahmet Sözen ile Kıbrıs sorununun dünü, bugünü ve geleceği hakkında konuştuk. Bir uluslararası ilişkiler uzmanı gözüyle Kıbrıs sorununun çözümü hakkında konuşan Sözen, müzakere sürecinde olması gerekenlerden bahsetti.

Prof. Dr. Ahmet Sözen

Mehmet Sırrı Yener

Kıbrıs sorunu nasıl başladı?

Bu sorun İngiliz sömürge yönetiminin Kıbrıs'tan ayrılacağı 1950'li yıllarda, adayı kimin yöneteceği sorusuyla başladı. Kıbrıs'ta ulus devlet oturtma çabası olmadı. Her iki taraf da kendi etnik kimliklerine yakın gördükleri iki anavatanla birleşme hayaline girdiler. Esas kavga bu noktada başladı. Kıbrıslı Rumlar tüm adayı Yunanistan'a bağlamak için uğraştılar; ENOSİS diye bir politika güttüler. Buna tepki olarak da Kıbrıslı Türkler, Türkiye'ye bağlanma yani taksim politikası izlediler. Bu nedenle adada etnik temelli çatışmalar yaşandı. Bu Kıbrıs'ı aşan bir sorun haline geldi. Hatta Türkiye'yi Yunanistan ile savaşa sokacak duruma geldi. Ancak dünyanın Soğuk Savaş'ın gölgesi altında bulunduğu 1950'li yılların sonlarında, özellikle NATO üyesi Türkiye ve Yunanistan arasında bir savaşın patlak vermesini ne Amerika ne İngiltere ne de diğer NATO ülkeleri tolere edemedi. O yüzden de bir şekilde Kıbrıs'ta bir ara formül buldular, yani ne taksim ne ENOSİS. 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti adında bir ortak devlet kuruldu. Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumların devletin yetkilerini paylaştığı bir sistem kuruldu. Bunun bir diğer ismi de fonksiyonel federasyondur. Bu bir ulus devlet değil de, ulus devlete alternatif, daha ilerici bir sistemdi ancak Kıbrıslı halklar buna hazır değildi. Bu nedenle 1963 yılında, anayasal bir krizden sonra toplumsal çatışmalar başladı ve o

günden bugüne Kıbrıs problemi dediğimiz problem bir türlü çözülmedi. 1968'den günümüze kadar süregelen toplumsal müzakere esas mesele, gücü beraber paylaşarak, devlet aygıtını kimin nasıl yöneteceğiydi. 15 Temmuz 1974'te yaşanan Yunan darbesiyle ve 5 gün sonrasında Türkiye'nin garantörlük hakkını kullanıp müdahale edip ENOSİS'i engellemesiyle, ada fiziksel olarak da ikiye bölünüyor. 1974 ve 1979 doruk anlaşmalarından beri iki devletli ve iki toplumlu bir federasyon oluşturulmaya çalışılıyor. Tabii bu süreçlerin devamında önemli birkaç başka kilometre taşı daha var. 1983 yılında KKTC'nin kurulması ve Türkiye dışında hiçbir ülke tarafından tanınmıyor olması. Yine önemli kilometre taşlarından bir tanesi de 2004 yılında kapsamlı, detaylı bir çözüm planı masaya gelen Annan planı. Bu plan her iki tarafta referandumla götürülüyor. Kıbrıslı Rumların %76'sı reddediyor. Kıbrıslı Türklerin %65'i kabul etse de, diğer taraftan "hayır" çıktığı için bu plan hayata geçmiyor. Şu anki müzakerelerin esas başlangıç tarihi 2008'dir. Referandumla 2008 arasında müzakereyle ilgili pek bir şey olmuyor. 2008 yılında Hristofyas seçimleri kazanıyor ve Türk lider Mehmet Ali Talat ile müzakereleri başlatıyorlar ve bu süreç 2010'a kadar devam ediyor. 2010 yılında başkanlık seçimlerinde Derviş Eroğlu seçimleri kazanıyor ve Eroğlu ile Hristofyas 2012'ye kadar müzakereleri yürütüyor. 2012'de bir duraklama oluyor. Rumların Avrupa Birliği dönem başkanlığı ve seçimleri araya giriyor. Bunların ardından bu yılın Şubat ayında iki taraf arasında bir sayfalık ortak metinde anlaşılıyor ve bu çerçevede müzakereler 3 aydır sürüyor.

Yeni müzakere metninde, oluşacak yeni devletin yapısıyla ilgili bir değişiklik ön görülüyor mu?

Hayır, yine iki toplumlu, siyasi eşliğe dayalı bir federasyon. Çatı yine aynıdır. İki tarafın üzerinde altı ay çalışıp çıkardıkları bir sayfalık ortak metinde de bu yazıyor.

Oluşturulan yeni ortak metin üzerine yeniden bir referandum yapılabilir mi?

Prensip olarak iki tarafın da en azından kabul ettiği şudur: Liderlerin üzerinde uzlaşacağı bir metin oluşması durumunda, bu, halkın oylamasına sunulur. Yazılı olarak olmasa da sözlü olarak iki tarafın da prensibi bu şekildedir.

Şu an gündemde olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Türkiye'ye vermiş olduğu 90 milyon Euro'luk ceza, süreci nasıl etkiler?

Ben etkileyeceğini düşünmüyorum. Bu kararı ben müzakere sürecinden bağımsız tutuyorum. Çünkü AİHM'nin müzakerelerin sonucunu bekleme gibi bir lüksü olamaz. Müzakerelerin kısa sürede bir çözümle sonuçlanabileceğinin garantisini kimse veremez. 46 yıldır süren bir müzakere süreci var, bir 46 yıl daha mahkeme beklesin mi? Olaya biraz böyle bakmak lazım. Mahkemeler normalde bu tür siyasi kaygılardan uzak çalışırlar. Ben kişisel olarak bu kararı soğukkanlılıkla karşılamak taraftarıyım. Çünkü 1974'deki askeri operasyonda AİHM şartlarının bir kısmı ihlal edilmiştir. 2011'de başvurdukları tazminat davasını 2014'te kazandılar. Bu tazminata göre 30 milyon Euro kayıp şahıs yakınlarına, 60 milyon Euro da Karpaz bölgesinde yaşayan Rumlara verilecek. Aslında 2001 ile bugünü kıyasladığımızda, Türkiye'nin Kıbrıslı Rumlara karşı politikasının aynı olmadığını görüyoruz. Mesela Kayıp Şahıslar Komitesi'ne para yardımı yaptığımız biliyoruz. Bazı askeri bölgelerin kazılara açılması ve kayıpların bulunması için yardımcı olduğunu görüyoruz. 2003'ten sonra dolaşım özgürlüğü için kapıların açılması ile Karpaz'da yaşayanların şartlarının çok daha iyi duruma geldiğini biliyoruz. Ancak 1974'teki harekâtın gerekli olduğuna inanıldan biriyim. İnsan bu bir savaş olduğu için bazı insan hakları da çiğnenir, bu kaçınılmazdır. Bu da dava sonucunda görülmüştür. Ben bunun soğukkanlılıkla karşılanması gerektiğini düşünüyorum. Bu dava bize Kıbrıs sorununun bir an önce çözülmesi gerektiğini göstermektedir.

Eğer mesele çözülsün sizce askeri yapı nasıl olacaktır?

Tam olarak bilmiyorum, işin mutfağında değilim ancak mesele çözülsün Kıbrıs'ın büyük oranda askersizleştirileceğini düşünüyorum. Belirli bir takvimde özellikle yabancı askerlerin çekileceğini, federal devletin iç güvenliği sağlamak için bir polis gücü oluşturacağını, bu yapının Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlardan oluşacağını düşünüyorum. Ayrıca

her oluşturucu devletin kendine ait bir polis gücü olacaktır. Fakat tüm ülkenin savunması için bir ordu kurulur mu kurulmaz mı bilemiyorum. Çünkü geçmiş yıllarda dillendirilen şöyle bir şey vardı: Kıbrıs zaten küçük bir yer, bir ordu oluşturulsa bile dışarıdan gelecek bir saldırıya karşılık veremez. Zaten garantör ülkelerin Türkiye, İngiltere ve Yunanistan'ın garanti ettikleri Kıbrıs'ın dış güvenliğini sağlamaktı. Ancak en azından sembolik bir ordu kurulur diye düşünüyorum.

Eğer mesele çözülsün Maraş bölgesinin durumu ne olur?

Bu çok barizdi. Zaten bu 1974 Harekât'ın bir parçası değildi. Yani Türk ordusu burayı alma gibi bir plana sahip değildi. Yanlışlıkla girildi, girmişken de, madem girildi, burası elimizde bir koz olarak kalsın diye düşünüldü. Ancak derken aradan tam 40 yıl geçti ve kozdan fazla neredeyse bir baş belası oldu. Maraş'ın büyük oranda Rumlara verileceği, çünkü mülkiyetinin büyük bir kısmının Rumlara ait olduğu zaten belli. O yüzden kapsamlı bir çözümün parçası olacaksa, tahmin ediyorum ki Rumlara iade edilecek bir bölgedir. Fakat tabii başka bir konu daha var. Kapsamlı çözümü beklemeden arasında Maraş, Ercan Havaalanı'na doğrudan uçuşlar, Mağusa Limanı'nın Türklere Avrupa Birliği ile doğrudan ticarete açılması gibi konuların içinde olacağı bir güven yaratıcı önlemler paketinin, müzakerelerden bağımsız bir şekilde hayata geçirilmesinin, Kıbrıs'taki barış atmosferini çok olumlu etkileyeceğini düşününlerdenim. Maraş'ı ve diğer saydığım konuları, kapsamlı çözümü beklemeden... Tabii bu paketin içerisine çok daha farklı şeyler de eklenebilir. Mesela tarih kitapları iki tarafta uzmanlar tarafından elden geçirilip nefret, ırkçılık gibi konulardan ayıklanabilir. Cep telefonları için roaming anlaşması yapılabilir. Su sıkıntısı veya ortak noktaya bir solar enerji paneli kurulup buradan ortak enerji üretilebilmesi gibi iki tarafın ortak yapabileceği birçok şey var aslında. Bunlar şu anda yapılmıyor. Yapılmadığı için de müzakereler Ara Bölge'de böyle herkesten uzak ve kopuk cereyan ediyor. Bu yüzden insanlar umutlarını ve ilgilerini kaybetmiş durumda. Oysa bu tür güven yaratıcı önlemler hayata geçse, iki toplum da beraber işbirliği yapabileceği şeylerin olduğunu görecektir. Bunları şu anki müzakere sürecinde maalesef eksik olarak görüyoruz.

Dışişleri Bakanı: “Çözüm için ortam uygun”

Yaklaşık 50 yıldır çözülemeyen Kıbrıs sorunu ile ilgili geçtiğimiz aylarda önemli bir gelişme yaşandı. Türk ve Rum tarafları yeniden bir müzakere sürecine başladılar ve bir ortak metin açıkladılar. Haftada bir müzakerecilerin, ayda bir de liderlerin görüştüğü müzakere süreci nasıl ilerliyor? KKTC Dışişleri Bakanı Özdil Nami müzakere sürecini değerlendirdi ve gerek içsel, gerekse dışsal faktörlere bakıldığında, adada çözüm için uygun bir ortamın var olduğunu söyledi.

Aybeniz Küzeci

Müzakere sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?

11 Şubat tarihinde önemli bir müzakere süreci başladı. Sayın Eroğlu ile muhatap Anastasiadis arasında bir ortak açıklama halka açıklandı. Müzakereler bu metne uygun olarak devam etmektedir. Ortak açıklama metninde Kıbrıs'ta oluşturulacak federal yapının unsurları tarif edilmektedir.

Türk tarafı tarif edilen bir şekilde çözüme ulaşılması için sürece güçlü desteğini sürdürmektedir. Türk tarafı, liderler ve müzakereciler toplantılarının daha sık yapılması için çağrıda bulunmuştur. Rum tarafı maalesef bunu kabul etmemiştir. Bu bir sorundur. Biz müzakerelerin daha hızlı ilerlemesini arzu ediyoruz. Diğer taraftan, Türk tarafı müzakerelerde bugüne kadar oluşmuş yakınlaşmalara saygı duyulduğunu teyit edilmesini talep etmektedir. Sayın Eroğlu görevde geldiğinde Birleşmiş Milletler'in talebi üzerine Sayın Talat döneminde oluşturulan yakınlaşmalara sadık kaldığını BM genel sekreterine yazılı olarak iletmişti. Benzer bir yaklaşımın Sayın Anastasiadis tarafından da gösterilmesini bekliyoruz. Eğer bu iki konuda Rum tarafı daha yapıcı davranırsa, o zaman başlayan süreç çok daha hızlı ilerler. Eğer bu yapılmazsa düşük tempolu bir süreç, her iki halkta da hayal kırıklığı yaratabilir. Çözüme inanç azabilir. Önemli bir fırsat penceresinin önümüzde olduğunu düşünüyoruz. Adamızın iki tarafında da çözüme ihtiyaç var. Kıbrıslı Türkler yıllardır izolasyon altında yaşamaktan kurtulmak istiyorlar. Kıbrıslı Rumlar ise çok derin bir ekonomik krizden geçiyorlar, bundan süratle kurtulmanın yegâne yolunun kapsamlı bir çözüm olduğu bilinci orada da yavaş yavaş yerleşiyor. Dolayısıyla Kıbrıs adasının içinde uygun bir ortam olduğundan söz etmek mümkün. Dini liderlerin de son dönemde sürece destek verdiklerini görüyoruz. Bu da önemli bir faktör. Dışa baktığımızda, doğalgaz gibi önemli bir unsurun şu anda gündeme gelmesi, sürecin ilerlemesine katkı koyabilir, eğer doğru bir şekilde ilerletilebilirse. Türkiye'nin AB ile ilişkilerinin tekrar canlandırılmasına ilişkin hem Türkiye ile hem AB yetkililerinin istekli tavırları da çok önemli. Diğer taraftan biliyorsunuz, Ukrayna'da yaşanan kriz var.

Bu kriz NATO-AB ilişkisinin sağlıklı bir temel üzerine oturtulması ile ilgili sıkıntıların ortadan kaldırılmasını şart koşuyor. Bunun da yegâne temeli yine Kıbrıs meselesinin çözümüdür. Çünkü o ilişkinin ilerlemesinin önündeki en büyük engel, Türkiye'nin NATO üyesi olması, Rum tarafının da AB üyesi olması ve bu iki ülkenin de birbirini tanımaması. Dolayısıyla hem iç, hem de dışsal faktörlere baktığımızda, kapsamlı bir çözümü zorlayan unsurların bir araya geldiğini söylemek mümkün.

Halkın beklentileri nedir?

Yeni başlayan bu sürece, ortak açıklama metnine sivil toplum örgütlerinden, sendikalardan, dini kurumlardan verilen güçlü destek, aslında her iki halkın da liderlerden somut adımlar beklendiğini kanıtıyor. Diğer taraftan tabii günlük hayatı olumlu yönde etkileyen projeleri de hayata geçirmemiz gerekir. Örneğin Türk ticari araçların Güney'e geçişi artık sağlanabilmelidir. Rum tarafının buna itirazını geri çekmesi lazım. Telefon hatları ile ilgili yaşanan sıkıntılar, roaming anlaşmasının olmaması. Çağdaş dünyada artık gerçekten kabul edilemez bir durum. Bunun gibi konuları çok pratik bir şekilde hemen hayata geçirebiliriz. Kıbrıslı Türklerin AB müktesebatını benimseyip uygulayabilmesi ile ilgili projelerin daha genişletilmesi, güçlendirilmesi, derinleştirilmesi gerekir. Tüm bunlar adanın birleşmesine ve de bu sürecin kısa sürede somut neticeler üretmesine katkıda bulunur diye düşünüyoruz. Liderlerin yaptığına haktan destek gelmesi ve bu desteğin artarak devam etmesi çok çok önemli. Biz şu anda bunun mevcut olduğunu görüyoruz. Bundan büyük memnuniyet duyuyoruz ancak bunun sürekli bu şekilde devam edeceğini varsaymak yanlış olur. Liderlerin artık bu beklentileri karşılayan somut ilerlemeleri oluşturmaları gerekir. Aksi takdirde yerine gelmeyen beklentiler hayal kırıklığına yol açar. O da mevcut olumlu ortamın olumsuzlaşmasına sebep olur.

Yaklaşık 40 yıldır 2 tarafta da var olan bir düzen var. Bu düzen yıkılıp yeni bir ortak düzen kurulduğunda ne olacak?

Adanın kuzeyinde ve güneyinde olan idari yapıların yıkılmasından söz etmek aslında çok doğru değil. Bu kurumsal yapılar varlıklarını devam

Özdil Nami, güven artırıcı somut projelerin hayata geçirilmesi gerektiğini söyledi.

ettirecekler. Ancak federal bir çatı altında yeni şekillerini bulacaklar. Bazıları kurucu devletin ilgili yapıları olarak yollarına devam edecek. Bazıları ise federal kurumlarla birleşerek varlıklarını devam ettirecekler. Dolayısıyla yıkmaktan ziyade bir kabuk değiştirme, yeni bir yapıya bürünme, yeni misyonlarla devam etmeli diye görmemiz lazım. Federal yapı oluşturulduğunda herkese çok büyük işler düşecek. Elbette bu tip siyasi değişimler hiçbir zaman sancısız olmaz. O yüzden dünyada örnekleri iyi analiz edip onların başarılı uygulamalarından ilham almamız, başarısız uygulamalarından da ders çıkar-mamız lazım. Biz KKTC Dışişleri Bakanlığı olarak yoğun araştırmalar yapıyoruz.

Müzakere sürecinde medyanın rolü nedir?

Rum tarafındaki medya atılmak istenen olumlu adımları darbelemeye çalışan, bunu verilmiş tavizler olarak nitelemeye çalışan bir tavır içerisinde. Bir iki istisna hariç genelinde bu tavır var. Her iki tarafta da, Kıbrıs konusunun aslında fazla ön plana çıkmadığını, daha çok iç ekonomik sorunlara öncelik verildiğini görüyoruz. Bizde basının daha dengeli bir yaklaşım içerisinde olduğunu söylemek mümkün. Türk medyasında, genelde resmi politikamız olan çözüm, AB üyeliği gibi vizyona destek veren bir yaklaşım olduğunu söyleyebiliriz. Tabii burada basının doğrudan haber kaynağına ulaşması ve kendi haberini üretmesi çok önemli. Türk basınında böyle bir zayıflık var, daha çok Rum basınında çıkan haberleri almak ve bunun üzerinden

yorum yapmak yaygın bir uygulama. Fakat biz elimizden geldiğince basına yakın durmaya çalışıyoruz.

İki toplum birbirini ne kadar tanıyor?

İki toplum yeterince birbiriyle iletişim içerisinde değil. Bununla ilgili güven artırıcı somut projeler hayata geçirilebilir. Örneğin birbirimizin lisanını okullarda zorunlu ders haline getirebiliriz. Okullar arası değişim programlarını hayata geçirebiliriz. Kültürel ekonomik faaliyetlerde daha çok bir araya gelmeye teşvik edebiliriz. Biz Türk tarafı olarak bunların hepsine açığız, arzu ediyoruz. Rum tarafında bu konuda muazzam bir geri durmanın olduğunu görüyoruz, mütereddit bir tavır var. Hâlbuki ortak açıklama metninin de ortaya çıkmasından sonra bence bu çekingenliklerini atmaları gerekir ve bu tip faaliyetlerinde önünü açmaları lazım.

Referandum için bir tarih verebilir miyiz?

Bugünden telaffuz etmek mümkün değil. Biz teknik olarak bu işin artık yıllar sürmemesi gerektiğini, aylarla ifade edilen sürelerle bu işin bitmesi gerektiğini birçok kez kamuoyuna açıkladık.

Uzlaşmaz olursa ne olacak?

KKTC varlığını devam ettirir mevcut şartlar altında. Bir netice çıkmazsa bu Türk tarafının irade eksikliği yüzünden olmayacak; Rum tarafının uzlaşmaz tavrı yüzünden olacak. O şartlarda da bizim dünya ile bütünleşme faaliyetlerimiz o yeni olgu üzerinde artarak devam edecek.

Kıbrıs'ta barış ve Maronitler

Kübranur Komşuoğlu

Kıbrıs kendi bünyesinde birçok azınlığa yurt olmuştur. Kıbrıs Maronitleri, Ortaçağ döneminde Lübnan ve Suriye'den Kıbrıs'a göç eden topluluklardan oluşmaktadır. Barış sürecinin bir parçası olarak, Girne'nin Koruçam köyünde yaşayan Kıbrıs Maronitlerinin düşüncelerini dinledim. Kimlik bilgilerinin gizli tutulmasını rica eden bir köylü kendi yaşam hikâyesini ve barışın aslında ne demek olduğunu paylaştı.

Öncelikle benimle konuşmayı kabul ettiğiniz için teşekkür etmekle başlamak istiyorum. Aslında aynı topraklar içinde, birbirinden bihaber yaşayan topluluklar. Biraz kendinizden bahsedermisiniz?

Ben 1974 öncesinde, Suriye'deki karışıklıklardan dolayı buraya kaçan bir kabile ile beraber geldim. Aslında Arabım, aynı zamanda Hristiyan dinine mensubum. Rumca, Türkçe dillerini biliyorum. Bizim tercihimiz Rumca konuşmak, zira kültür ve din olarak Rumlara daha yakın hissediyoruz.

Siyasi olarak hangi tarafa bağlısınız?

Seçim zamanlarında, oylarımızı Rum tarafında kullanıyoruz. Fakat köy içi muhtarlık seçimlerimiz Türkler tarafından gerçekleştiriliyor.

İki tarafa da bağımlı ama aynı zamanda bağımsız olmak size zorluk yaratıyor mu?

Tabii zorlukları var. Sonuç olarak Hristiyan bir milletiz ve Rum tarafında yaşamak içimizde bir ukdedir. Görünüş itibarı ile Rum kesimine daha yakınız. Hükümetimiz orası sonuçta.

Ticaret durumunuz nasıl? Herhangi bir zorluğu var mı?

Tarımla uğraşıyoruz. Rum tarafında, devlet dairesinde çalışan memurlarımız bulunmaktadır.

Barış süreci ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Bizi azınlık olarak adlandırdılar. Bu durum bizim için bir sorun

teşkil etmiyor. Rum tarafında azınlık hakları adına bir yasa var. Kısacası, biz ne etliye ne de sütlüye karışmak isteriz. Bizi kısıtlayan herhangi bir durum yok. Tabii ki barış olsa her iki taraf için iyi olur. Beni veya bizi ilgilendiren bir durum yok. Sonuç olarak her iki tarafta da yaşama ve oy kullanma hakkımız var. Burada yaşayıp öbür tarafta da siyasi haklarımızı savunabiliyoruz. Azınlık diye adlandırılmak kötü bir şey değil.

Barışın sağlanması halinde haklarınızdan feragat etmeniz istenecek mi?

Hayır, barış sağlansa bile bizim garantiye alınan haklarımız var ve Rum tarafına daha yakın durduğumuz için böyle bir durum bizi korkutmamakta. Barış sürecine ılımlı veya karamsar bakıyorum diyemem. Biz nasıl bir şey ifade etmeyip nötr kalıyorsak, barış süreci veya çözüm süreci de bizim için nötr bir haldedir.

Zamanımızı ayırdığınız için teşekkür ederim. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Böyle bir durumda bize de söz hakkı tanıyıp, bizim de görüşlerimizi dinlediğiniz için, sizi buralara yönlendiren öğretmenlerinize teşekkürlerimi iletiyorum ben de. Son olarak, barış iyilik demek değildir. Kime ve neye göre neyin barış sağlayacağını bilemezsiniz. Önce insanların beyinleri temizlenmeli sonra insanlara barış sunulmalıdır.

Luricina: Hüzün dolu güzel köy

Orçun Üstün

Akıncılar 1974'ten sonra verdiği göçlerle aklımızda kalan bir köy. Çoğumuzun daha hiç görmediği, hatta ismini dahi duymadığı bir köy. Görenlerin ise terk edilmişliğin hüznüyle ayak bastıkları birçok göç hikâyesi olan bir köy. Akıncılar hiçbir zaman "geçerken uğradım" diyebileceğiniz bir köy değil. Kıbrıs'taki bölünme sınırlarının Kuzey'deki yaşamdan dışladığı, yok olmak ve var olmak arasında sıkışan bir köy. Kimlik belgesi göstererek girebileceğiniz tek KKTC köyü.

Kaynaklar, Akıncılar köyünün

kökeninin Kıbrıs'taki Lüzinyan dönemine kadar gittiğini söylüyor. Köydeki Katolik kilisesi kalıntıları da bu iddiayı güçlendiriyor. Köyün isminin Akıncılara dönüşmesi ise başlı başına ayrı bir hikâye. 1958 yılında Piroyi köyünde yaşayan bazı Kıbrıslı Türk aileler, Rumlar tarafından ölümlü tehdit edilmişler. Luricinalı köylüler de topluca oraya giderek bu durumu kontrol altına almışlar. Dönemin büyükleri de bu davranış yüzünden köye Akıncılar ismini vermiş. Luricina geçmişte nüfusu 5 bine kadar çıkmış bir köy ancak şu anda köyde yaklaşık 350 kişi kalmakta. Köyde genellikle sarı ve beyaz

kerpiçten yapılmış taş evler var. Köy elektrik ve suyunu Rum tarafından alıyor.

Köylü ikiye bölünmüş

Biz de bu hüzün dolu ve güzel köydekilerle Kıbrıs'taki barış sürecini ele aldık. Köylüler bu konuda ikiye bölünmüş durumda. Bazılarına göre barış ve birleşme ihtimali hiç yok. Kimilerine göre ise Kıbrıs sorunu çözülmez ve köy olağan yaşamına dönmezse köyün devamı için fazla bir şansları yok. Köyün girişi ve çıkışındaki askeri kontrol noktalarının kaldırılmasını ve köyü Lefkoşa'ya yakınlaştıran bir yolun yapılmasını talep ediyorlar. Köyün

yakın bir süre içinde yok olacağını söyleyen köylüler, köyün hayatı ve acil ihtiyaçlarını ise Türkiye Büyükelçiliği'nin karşıladığını söylüyorlar.

Konuştığımız köylüler, köy içindeki nitelikli arsaların çoğunun köyde yaşamayan ve köye dönmeyi düşünmeyen köylülere ait olduğunu dile getiriyorlar. Kısacası köyün ayakta kalabilmesi ve yaşamını eski günlerdeki gibi görkemli bir hale getirilmesi için tek yol olarak görüyor. Ancak bir kısmı ise barış sürecine inanmıyor ve barış sürecinin asla gerçekleşmeyeceğini söylüyorlar.

Birleşme sürecinde Türkiye asıllıların durumu

Hasan Özgür Soykan

Kıbrıs'ta son dönemlerde yaşanan birleşme heyecanı Türk ve Rum toplumlarının gündemlerinin en önemli maddesi durumunda. Aynı topraklarda ikiye bölünmüşlüğü yaşadığı Kıbrıs adasında bütün gözler siyasilere çevrilmiş durumda. Kıbrıslı Türkler de Kıbrıslı Rumlar da gelecekte neler olacağını dikkatle beklemekte. Haberimizde, bu süreç içerisinde, Kıbrıs'ta yaşamlarını sürdüren Türkiye asıllı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşlarının isteklerini, korkularını, güvensizliklerini ve Rum toplumuna bakış açılarını ele alacağız. Aynı zamanda Kıbrıs Cumhuriyeti'nde yayınlanan Kathimerini gazetesinin Kuzey Kıbrıs ve Türkiye masası editörü Nikolaos Stelya ile gerçekleştirdiğimiz röportajla Kıbrıslı Rumların Türkiye asıllı KKTC vatandaşlarına bakış açısını öğrenmeye çalışacağız.

Oğuz: "Göçmenlerin sadece elli bini kalacak"

KKTC Mağusa Milletvekili Dursun Oğuz, 1976'da ailesiyle birlikte KKTC'ye göçmen olarak geldi. Azmi ve inancı sayesinde milletvekilliğine kadar yükseldi. Oğuz, KKTC'ye 1974'den sonra ve 1983'den sonra olmak üzere iki grubun geldiğini; KKTC'ye gelen bu göçmenlerin sadece elli bininin birleşik Kıbrıs'a entegre edileceğini belirtiyor. Ayrıca Kıbrıs Türkleriyle evlenerek vatandaşlık kazananlar da birleşik Kıbrıs'ın vatandaşları olacak. Kıbrıs Cumhuriyeti, 1975'den sonra KKTC'ye gelen herkes için "yerleşik" ifadesini kullanıyor. Aynı zamanda Annan Planı'nda da KKTC'deki Türkiye asıllılar için "yerleşik" ifadesi kullanılmakta. Oğuz, bu ifadeden rahatsızlık duyulduğunu aktarıyor ve Türkiye asıllıların,

kendilerinin KKTC vatandaşı diye adlandırılmasını istediğini belirtiyor. Oğuz'a göre Türkiye asıllıların olası bir birleşme durumundaki en büyük korkusu, devlet güvencesi altında verilen ev ve arazilerin ellerinden alınması. Birleşmeden sonra Türkiye asıllıları bekleyen en büyük sıkıntı ise rehabilitasyon sorunu. Oğuz, olası bir birleşmede ise Türkiye asıllıların isteklerini şu şekilde sıralıyor: Kurulacak olan yeni devlette siyasi eşitlik, yasal vatandaşlık, diğer vatandaşlarla aynı hakka sahip olmak ve olası her türlü anlaşmada, Türkiye Cumhuriyeti'nin garantörlüğü. Kıbrıs'ta barışın sağlanması için neler yapılabileceğini sorduğumuzda ise Dursun Oğuz sözlerine şöyle devam ediyor: "İki toplumun da isteği, savaş ortamının olmadığı, güven ve barış içinde yaşayabilecekleri bir ada. En büyük sorunlardan biri olan güven sorunu, zaman içinde, iki toplumun da hassas olduğu konularda güven sağlayıcı açılımlar yapılmasıyla ortadan kaldırılabilir." Oğuz, iki toplum arasındaki buzların erimesi için yapılabilecek hamleler olarak ise şunları gösteriyor: Sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması, sivil toplum örgütleri arasında işbirliklerinin geliştirilmesi, negatif olabilecek olaylara karşı, iki toplumun da ortak tepki göstermesi ve sahiplenmesi. Oğuz, Mağusa Suriçi'nde Rumlar tarafından yapılan kilise ayinine benzer etkinliklerin adanın iki tarafında da çoğaltılması gerektiğini belirtiyor.

En büyük korkuları geri gönderilmek

Kıbrıs'ın birleşmesi sürecinde, Türkiye asıllı KKTC vatandaşlarının en büyük korkusu Türkiye'ye geri gönderilme olarak göze çarpıyor. Topluluğun paylaştığı diğer korkular ise mal varlıklarını kaybetmek

ve yeni düzen kuramama endişesi. Kırk yıllık bir düzenlerinin olduğunu belirten Türkiye asıllılar, bu düzenin ellerinden alınması halinde büyük bir buhran içine gireceklerini belirtmektedirler. Toplumun istekleri ise şu yönde: Kendine ait mal varlıklarının korunması, bu mal varlıklarının geri alınması durumunda adanın başka bir bölgesinden bire bir aynı oranda mal varlığı talebi, şu an kamu sektöründe çalışan Türkiye asıllıların görevlerine aynı statüde devam etmeleri, yeni kurulacak Kıbrıs Devleti'nin pasaportuna sahip olup serbest dolaşım ambargosundan kurtulmak.

Stelya: "Çalınan mallara yerleştirildiler"

Son olarak, Rum toplumunun Türkiye asıllı KKTC vatandaşları hakkındaki düşüncelerini anlamak için, sorularımızı Kıbrıs sorunu üzerine yoğun mesai harcayan Nikolaos Stelya'ya yöneltiliyor. "Kıbrıslı Rumların Türkiye asıllı KKTC vatandaşlarına bakış açısı nedir?" diye sorduğumuzda, Stelya, gazetemize Kıbrıslı Rumların Türkiye asıllı göçmenlere karşı çok olumsuz bir bakış açısıyla yaklaştığını belirtiyor. Stelya, bu bakış açısının sebebini ise şu şekilde özetliyor: "Kıbrıs 1974 yılında Türkiye'nin işgaline uğradı. 1974 yılından sonra Türkiye, adanın kuzeyini Türkleştirmek için adaya Anadolu'dan Sünni Türk nüfus taşıdı. Adaya gelen Türkiye vatandaşları Rumlardan çalınan mülklere yerleştirildi. Bu yasadışı hareket tarzı bugün Kıbrıs'ta büyük bir sorun teşkil etmektedir." Ayrıca Stelya, Rumların göçmen olgusunu görmezden geldiğini ve Kuzey'e geçtiklerinde de Türkiyelilerden uzak kalmayı yeğlediklerini aktarıyor. "Birleşme durumunda Türkiye asıllı KKTC vatandaşlarının birleşik Kıbrıs'a entegre edilebilmesi için neler

yapılabilir?" diye sorduğumuzda ise Stelya, ekonomik, siyasi ve kültürel alanlarda önlem paketleri oluşturulabileceğini söylüyor. Stelya, birinci başlık altında, göçmen ve mültecilerin ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilmeleri için alınacak olan sosyoekonomik tedbirlerin gerekliliğini aktarıyor. İkinci başlık altındaysa, göçmen ve mültecilerin siyasi açıdan temsili ve siyaset sahnesine erişimi için alınacak olan önlemler. Ayrıca, adaya giriş çıkışların bir an evvel etkin sahil güvenlik ve sınır koruma önlemleri ile yeni yüzyılın gereklerine adapte edilmesi gerektiğini belirtiyor. Son olarak ise üçüncü başlık altında, "Kıbrıs'a yerleşenler ile adanın yerlileri arasında kültürel değişimin ve etkileşimin yolu açılmalı" diyor. Örnek olarak, adaya yerleşecek olan Türkiyeli bir Kürt vatandaşın, kendi kültürünü doyasıya ve özgürce ada topraklarında yaşarken, Kıbrıs kültürü ve özel ile tanışmasının gerekliliğini sözlerine ekliyor.

Üç toplumun da yararına

"Türkiyeli göçmenlerin gönderilmesi yerine, üç toplumun da çıkarına olacak iyi ve yeni bir çözüm yaratılabilir mi?" diye sorduğumuzda ise Stelya sözlerine şöyle devam ediyor: "Olası bir çözüm durumunda göçmenlerin bir kısmı Türkiye'ye dönmek durumunda kalacaktır. Bu hem çözümün bir gereği hem sosyoekonomik realitenin icabı olarak gündeme gelecektir. Yeni dönemde esas önemli olan konu federal Kıbrıs'ın göçmen ve mülteci politikasıdır. Bugün adli önlemlerle bu göç kanallarının temelli kapanması söz konusu olamaz. Dikkatimizin odaklanması gereken nokta, Kıbrıs toplumunun dönüşümü ve yeni çağa ayak uydurmasıdır. Antlaşma sonrasında, federal devletin ilk ödevi bu olmalıdır".

Sınırın öte yanında bir gün...

İsmail Kraşhoğlu

Ben bu röportajı yapmak için Rum tarafına geçmeden önce, içimde “Kıbrıslı Rumlara nasıl yaklaşacağım?” diye bir kuşku ve açıkçası bir hayli korku vardı. Çünkü “Rumlar bizim düşmanımızdır, Rumlar bizi sevmez, ellerinde olsa gördükleri yerde bizi öldürürler” diye küçüklükten beri korkuttukları için çekingendim ve önyargılarımla diğer tarafa gitmekte tereddüt ettim. Fakat korkularıyla bir yere varamayacağımı, sonuç olarak onların da insan olduğunu düşünerek kendime gelip, Ledra’yı bilen, insanlarını az da olsa tanıyan, bana röportajımda tercümanlık yapacak bir arkadaşımı da yanıma alarak, Ledra Caddesi’nde yürümeğe başladım. Ledra Caddesi az da olsa Beyoğlu Caddesi’ni andırıyor gibiydi. İlk olarak yolda biraz gezinti yapıp, insanları gözlemedim. Aynı adada maalesef ayrı yaşayan, Türk kültürüyle tipatıp benzeyen bir Avrupa ülkesi. Tek farkımız bizden daha modern ve gelişmiş olmaları. İnsanlara gelince ise, her Akdeniz ülke insanı gibi Rum halkı da sıcak kanlı insanlardı. Röportajımda tercüman arkadaşım İsmail Dümenci ile birkaç esnafa önceden hazırladığım soruları sorarak Rum tarafındaki atmosferi anlamaya çalıştım. Bu benim Kıbrıslı Rumlarla ilk konuşmamdı; o yüzden çok heyecanlıydım. Herkes arkadaşça yaklaşmış bizimle sohbet etmeye başladı. Bu durum beni çok mutlu etti. Sanki kırk yıldır birbirimizi tanıyor gibiydik. Konuştuğum kişilerin hepsi barıştan yana olduklarını, artık eskisi gibi milliyetçiliğin kalmadığını, yaşananların artık tarihte kaldığını, sorun-

ların esas olarak devlet büyüklerinin anlamamasından kaynaklandığını söylediler.

Doria

İlk olarak Doria’yı gördüm. Bir küçük parfümeri işletmesinin sahibiydi. Doria’ya ilk önce kendimi tanıtırak ödevimi anlatmaya başladım. Doria beni anlayışla kabul etti. Ona sorum şuydu: “Çözüm ile ilgili düşünceleriniz nedir? Sizce bu sefer çözüm olacak mı?” Doria şöyle cevap verdi: “Ben birleşik bir hükümete inanıyorum. İçerisinde hem Türklere hem Rumlardan politikacıların olacağı bir hükümete inanıyorum. İki ulus arasında hiçbir trajediye gerek yoktur. Açıkçası biz çözümün birkaç yıl içerisinde olacağına inanıyoruz. Ülkemizdekilerin birçoğu artık milliyetçi değildir. Rum halkının büyük bölümü şu anda barıştan ve Kıbrıs sorununun çözülmesinden yana. Bunun çözülmesi de bize çok fayda getirecektir.” Doria’dan sonra kendisi aslen Pontuslu Rum olan Simos’la karşılaştım. Simos Ledra Caddesi’nde bir markette çalışıyor. Trabzon’dan Rum tarafına göç eden bir göçmen. Adada olmayı, adanın her iki tarafının insa-

nını da çok seviyor. Simos’a ödevimi anlattıktan sonra, Türkçe olarak “Tamam kardeşim” diyerek bizi şaşırttı. Ben bir o kadar daha mutlu oldum. Sorularından diğerini ise Simos’a sordum. Sorum şu şekildeydi: “İki halk arasında sizce güven sorunu var mıdır? Güvenin artması için ne yapılabilir?” Simos şöyle yanıtladı: “Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar arasında yaşanan şeyler tarihte kalmıştır. Kırk yıl önceden kalma olaylardır. Biz sadece geçmişini unutup birbirimizle arkadaş olmalıyız, birbirimizle iyi geçinmeliyiz çünkü Türkiye hükümetinin ada üzerinde uyguladığı yanlış politikalar sonucu yaşanmış bir takım problemler yüzünden böyleyiz. Bu yaşananlar hiçbir şekilde bizim suçumuz değildir. Mesela ben Kıbrıslı değilim, ben Yunanistanlı da değilim, ben esas olarak bir Pontus Rumuyum. Şu an bu adada birlikte yaşıyorsak tüm Kıbrıslılar barış içinde yaşamalıyız, çünkü dediğim gibi yaşananlar hiçbir şekilde bizim suçumuz değildir.” Sorudan sonra sarılarak vedalaştık.

Simos

Gezintimize devam ettik ve Panikos ile karşılaştık. Panikos bir bar işletmesinin sahibiydi. Arkadaşım tereddüt içindeydi; “Yaşlılar Türkleri sev-

meyebilir” diyerek biraz ön yargıyla yaklaştı. Ben ise “Zannetmiyorum; öyle bir şey olmaz; hadi gel soralım” diyerek arkadaşımı zorladım. Gerçekten haklı çıkmıştım. Panikos da bizi güler yüzüyle, anlayışla karşılamıştı. Panikos’a ödevimden bahsettik; olumlu yanıt verdi. Panikos’a sorum şöyleydi: “Müzakerelerin başlamış olması, iki halkın birbirine bakışında bir sempati uyandırdı mı?”

Panikos

Panikos sorumu şöyle cevapladı: “Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar arasında zaten her zaman bir sempati olmuştur, ama esas problem genel olarak başkanlarımız Anastasiyadis ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Derviş Eroğlu’nun çözüm için çok fazla istekli olmamasıdır ve en büyük problemlerden biri de Türkiye’dir. Çünkü Türkiye ne Kıbrıslı Türkleri ne de Kıbrıslı Rumları maalesef sevmiyor ve ada içinde kendi çıkarları doğrultusunda hareket ediyor.” Panikos’a düşüncelerini paylaştığı için teşekkür ettik. Sonuç olarak, ben de korkularıyla yüzleşip, Rumlar hakkındaki önyargılarının yanlış olduğunu, aslında barışçıl bireylerin de yaşadığı bir Güney Kıbrıs’ı böylelikle görmüş oldum.

Mağusalıların gözünden “hayalet şehir” ve barış

Oğuzhan Güçüklüoğlu

Mağusa’da bulunan Kapalı Maraş dünyanın en büyük turizm merkezlerinden birisidir. Maraş bugün hayalet şehir olarak anılmakta. Türkiye’nin 14 Ağustos 1974’deki ikinci askeri müdahalesinden sonra Maraş, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Birleşmiş Milletler askerinin haricinde sivil halka kapatıldı.

Sivil halka kapalı

Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ile orduveinin yanında bulunan kız öğrenci yurdunda kalan öğrenciler dışında içeriye giriş kesinlikle yasak. Mağusa’da kapalı Maraş’ı çevreleyen tel örgülerin hemen ya-

nındaki bölgeden iki kişiyle söyleşi yaptım. Maraş’ın Kuzey’de kalan kısmında yaşayan Ceyda Dedeoğlu’na “Kapalı Maraş’ın açılmasını istiyor musunuz?” diye sordum. Dedeoğlu, “Evet istiyorum. Kapalı durması yanlış. Barışın sağlanması ve açılması lazım. Sonuçta orası yıllardır kapalı tutulan bir bölge ve o kadar güzel bir yerin kapalı tutulması kötü” dedi. Maraş’taki orduveine birkaç kez arabayla gittiğini söyleyen Dedeoğlu, “Öyle güzel bir yerin insanlardan mahrum bırakılması çok acı” diye konuştu. DAÜ Deniz Yurdu çalışanı olan Bayram Toprak da soruma Dedeoğlu’na benzer bir yanıt verdi. Toprak’a göre, o bölge-

nin açılması ve barışın sağlanması Kıbrıs’ın ekonomisi için de çok önemli. İnsanların o bölgede de iş sahibi olacağını söyleyen Toprak, Maraş’ın açılmasıyla Kıbrıs’ın ekonomisinin daha gelişebileceğini kaydetti. Barışın sağlanmasını isteyen Toprak, insanların artık savaşı değil, barışı istediğini sözlerine ekledi.

KKTC’nin talepleri

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kapalı Maraş’ın Mağusa Belediyesi ve KKTC polisinin kontrolünde Rumlarla açılmasını savunuyor. Türkiye’deki haber sitesi NTVMS-NBC’de yayımlanan bir habere göre, KKTC Maraş’ta taşınmaz malları

bulunan Rumların, Taşınmaz Mal Komisyonu’na başvurarak kente geri dönmelerini öngörüyor. KKTC, yaklaşık 40 yıldır yerleşime kapalı tutulan Maraş’taki Rum taşınmaz mallarının onarımının, Kıbrıs Türk tarafından alınacak malzeme ve işçilikle yapılmasını, Maraş’taki Osmanlı döneminden kalma vakıf arazi ve taşınmaz malların da Taşınmaz Mal Komisyonu aracılığıyla güvence altına alınmasını istiyorlar. KKTC’nin önerisine göre, Kıbrıs’ta varlığını sürdüren Vakıflar İdaresi (Evkaf), 1974 sonrasında Maraş’ta kalan büyük miktardaki malları için Taşınmaz Mal Komisyonu’na başvurarak tazminat veya iade talep edebilecek.

Kazanan dostluk oldu

Fatoş Bilginerler

Kıbrıs'ta barışa bir adım olarak, Kıbrıslı Türkler ve Rumlar arasında Güney Kıbrıs'ın Limasol Şehri'nde 13 Nisan Pazar günü "Ben Limasolluyum" Komitesi'nin düzenlediği bir futbol maçı yapıldı. Mağusa, Girne ve Lefkoşa'dan polisler eşliğinde üçer otobüs dolusu Kıbrıslı Türk maç için Limasol'a gitti. Polis, herhangi bir saldırının yaşanmaması için maçtan bir müddet önce tedbir amaçlı eşlik etti. Olaysız bir şekilde maçın yapılacağı 19 Mayıs Stadyumu'na varıldı. Türk futbol takımlarından Doğan Türk Birliği ile Türk Ocağı Limasol karması ve Rum futbol

takımlarından AEL Veteranlar takımı arasındaki dostluk maçı da olaysız geçti. Maçı AEL Veteranlar futbol takımı 3-0 kazandı.

Umdüğümüzü bulduk

Türk futbolculardan Atay Çerkez, bu maçın barışa olumlu katkı yapacağına inandığını belirtti. Barış sürecine inandığını söyleyen Çerkez, "Biz buraya hem Türklerin hem de Rumların kaynaşması için geldik ki umduğumuzu bulduk. Onlar da bizi dostça karşıladılar" dedi.

Maça seyirci olarak katılan Emine Kırıl da bu maçın Kıbrıs'ta barış için güzel bir adım olduğunu; her zaman böyle barış içinde olunması gerektiğini söyledi.

Barış, sınırların ortadan kalkmasıdır!

Ahmet Bozkaya

Yıllar sonra Kıbrıs'ta yine barış için atılmaya başlanan adımlar var. Bundan yıllar önce Kıbrıslı Türkler ve Rumlar bir arada yaşamayı başaramamışlardı. Bu kez sağlam adımlar atmaya özen gösteren her iki tarafın yetkilileri görüşmeleri sürdürüyorlar. Biz de Mağusa halkına "Sizce barış nedir?" diye sorduk ve onlardan iki toplum arasındaki barışçıl adımları değerlendirmelerini istedik.

Röportajımıza Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) kampüsünden başladık. DAÜ'de öğrenimini sürdüren Sultan, barışı, "insanların mal ve can kaybı olmadan, huzurlu ve mutlu bir şekilde bir arada yaşayabildikleri bir ortam" olarak tanımlıyor. Kıbrıs'ta yıllar geçmesine rağmen hâlâ bir sonuç alınmadığını, artık somut adımlar atılması gerektiğini söyleyerek, barışçıl adımları bumeranga benzetiyor.

Yine DAÜ öğrencilerinden Emine'ye göre barış, "insanların birbirlerine şiddet uygulamadan, refah içerisinde yaşaması." Kıbrıs'ta şu ana kadar iki tarafın da ilerleme kat etmediğini söyleyen Emine'nin geleceğe dair öngörüsü oldukça kötümser. "Öyle görünüyor ki bundan sonra da barış zor" diyor.

DAÜ öğrencilerinden Tolga ise barışı, "insanların hep birlikte yaşayabileceği ancak şu anki dünyamızda imkânsız olan bir kavram" olarak tanımlıyor. Halen barış görüşmelerinde Kıbrıslı Rumların çıkarlarının

daha ön planda olduğunu savunan Tolga'ya göre, Türklerin ikinci plana atıldığı bir durumda, barış imkânsız. Kampüsün dışına çıkıyor ve aynı soruları Mağusa'da emlak işiyle uğraşan Mustafa Kemal Bey'e yöneltiliyor. Kendisi barışı, "Kısaca mutluluktur. İnsanların sevgi, saygı içerisinde bir arada yaşamalarıdır" diye tanımlıyor. İki devlet arasında iki tarafın da mutlu olduğu bir barış isteyen Kemal Bey, artık sınırların kalkmasını, insanların huzur içinde yaşamasını istediğini de sözlerine ekliyor.

"İki taraf da yorgun"

Salamis Yolu'nda market işleten Nurten Hanım ise barışı, "düzenli ve huzur içinde bir yaşam" olarak tanımlıyor; artık her iki tarafın insanların çok yorulduğunu ve barış için bir an önce hızlı adımlar atılması gerektiğini söylüyor. Yine Mağusa'da hayatını sürdüren Kazım Bey ise barışı, "sınırların kalkması" olarak tanımlıyor. Ancak Güney Kıbrıs'ı samimiyetsiz bulduğunu söyleyen Kazım Bey oldukça karamsar. Bu şekilde barışın hiçbir yararının olmayacağını dile getiriyor.

Gördüğümüz gibi hem barış hakkında hem de Kuzey Kıbrıs ile Güney Kıbrıs arasındaki görüşmelerle ilgili farklı farklı yanıtlar aldık. Umuyoruz ki iki taraf arasında bir an önce barış olur ve sınırlar kalkar; böylece insanlar mutlu ve güvenilir bir hayat sürer.

Kampüsteki görünmeyen sınırlar

Çağlayan Dursun

Gözlemlerimin sonucunda şu kaniya vardım ki kampüste, Kıbrıslı olan arkadaşların çoğunluğu RD Cafe'de, Türkiye'den gelen arkadaşların çoğunluğu ise CL'de vakitlerini geçiriyorlar.

Bu iki farklı mekânda vakit geçiren Kıbrıslı ve Türkiyeli arkadaşlarıma bir soru sordum: "Birbirinizi ötekileştirme gibi bir düşünce yapısına sahip misiniz?"

RD Cafe'deki bir kız arkadaşın cevabı şu oldu: "Ötekileştirme söz konusu olamaz. Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde nasıl ki Ürdünlü, Iraklı, İranlı öğrenciler var, Türkiye'den gelen öğrenciler de aynıdır benim için. Ne bir eksik, ne de bir fazla. Öğrenci bizim velinimetimizdir. Kirasını öder, marketler işler, kısacası esnaf kalkınır

ve istihdam artar."

Aynı arkadaş, parası olmayanlara ise olumsuz bakıyordu: "Adam çıkıp da yirmi lira ile gelirse bu ülkeye, benim insanım da sokmayacaktır. Çünkü buraya yirmi lira ile gelen kişi ne yapacak? Ya çalacak ya da çırpacaktır. Türkiyelilere ya da işçilere lafım yok, başım üstüne. Gelsinler bana katkıları var. Eskiden kapı ve pencerelerimiz açık uyurduk ki bu artık günümüzde böyle değil. Hapishanelerimiz boştu eskiden. Kıbrıslının da isyanı bunadır."

Konuşmalarımız devam ederken bir ablamız geldi ve konuya dahil oldu. Öylesine suçlayıcı bir üslupla konuşuyordu ki kendimi adeta bir suçluymuşum gibi hissettim. En sonunda "Ben mi yaptım bunları? Benim suçum mu? Öyle bir konuşuyorsunuz ki bu olanları tüm

insanlara indirgiyorsunuz" dedim.

Çevreden onun konuşma tarzının böyle olduğunu söylediler. Ardından biraz daha kibarca anlatmaya başladı, ben de o zaman iştahla dinlemeye koyuldum: "Bana eğer saygı gösteren biri varsa saygı gösteririm. Bunun öğrenci olup olmamasıyla ilgisi yok. Ben Adana'ya da gitmedim, Mersin'e de gitmedim, bilmiyorum oranın insanını. Ama kibarca geleni, ben Türk, Kürt, Laz, Çerkes diye kimseyi ötekileştirmem. Alışverişimi yaparım, sohbetimi ederim, saygımı gösteririm; fakat art niyetli olana da tabii ki tepkim olur."

RD Cafe'den ayrılıyor ve CL'ye geçiyorum. Türkiye'den gelen bir arkadaşımız şunları söylüyor: "Onlar bizi ötekileştiriyorlar. Örneğin kız erkek ilişkileri. Kıbrıslı hiçbir kız Türk erkeği ile çıkmıyor. Ama Türk kızları

Kıbrıslı erkekler ile çıkabiliyorlar. Bu ötekileştirme midir? Biz mi onları ötekileştiriyoruz, yoksa onlar mı bizi? Bu duruma bizzat şahit oldum. Kıbrıslı kız, Türk erkeği ile çıktığında, diğer arkadaşları tarafından dışlanıyor."

Bir başka arkadaş ise herkese insan gözüyle baktığını anlatıyor. "Bu adaya geldiğimde ötekileştirildiğimi hiç hissetmedim. Markete veya başka bir yere gittiğimde sen Türksün demiyorlar ki. Ben karşımdakiyle alışverişimi yapıyorum ve malımı alıp gidiyorum" diyor.

Son olarak Türkiye'den gelen bir başka arkadaşın düşüncelerini paylaşıyorum: "Çoğu Türk öğrenciler Kıbrıslılar hakkında şikâyet eder. Ya beğenmez ya da sevmezler. Hoş Kıbrıslılar da onları sevmez. Her şey karşılıklı."

“Ben bilmem ki sınır mı var?”

Buse Taş

Müzakereler hakkında Kıbrıslı Türkler’in görüşlerini hemen hemen biliyoruz. Ben Güney kesiminin de düşüncelerini öğrenmek adına yola çıktım. Güney’e giderken içimde ne bir tedirginlik, ne de küçük bir korku vardı. “Sürekliliğidip geldiğim yer” diye düşünüp kendimi rahatlattım. Sınıra gelindi; kimlikler gösterildi ve bir adımda başka topraklardaydım. İlk olarak bir taksi tuttuk ve yola koyulduk. Yol uzun, biz konuşkan olunca taksi şoförü orada ne işimizin olduğunu sordu. Biz de derdimizi söyledik. Barış gazeteciliği dersi için Kıbrıslı Rumların müzakereler hakkındaki görüşlerini alacaktık. Taksi şoförü, “Bence hiç bulaşmayın bu konuya; gezin, dönün” dedi ve yoluna devam etti. O an garip bir ümitsizlik oluştu içimde. Durduğumuz hiç kimse sorumuza yanıt vermek istemedi. Gün bitmek üzereydi ve elimde hiçbir şey yokken sınıra yaklaştık. Taksi şoförü ümitsizliğimize acımış olacak ki “Bana sormadın, ben yardım edeyim” diyerek yüzümü güldürmeyi başardı. Bizimle konuştu; yetmedi arkadaşlarına sordu: “Müzakereler

hakkında ne düşünüyorsunuz?” Cevap yine aynıydı. Cevap vermek istemiyorlardı. Sınırı geçtim. Eve geldiğimde kalbim kırıldı, sanki o insanları taniyordum ve bana sırtlarını dönmüşlerdi. İkinci gün yine aynı taksi şoförünü bulmak istedik ve bulduk. Bizi kendi mahallesine götürdü ve oradaki komşularına bizi akrabası olarak tanıttı. O gün, “Kıbrıs’taki müzakere süreci ve birlikte yaşam hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusunu toplam 24 kişiye sordum, sadece beş kişi soruma yanıt verdi. Sevindim. Aslında ilk akıllarına gelenin geçmişte yaşananlar olduğunu anladım. İçlerinde kin, nefret yoktu ama anlatılanlar, duydukları biraz çekimser yapmıştı oradaki halkı. Taksi şoförünün mahallesinde büyük bir alan vardı. Alandaki 5-6 yaşlarında, su satan bir çocuk dikkatimi çekti. Sanırım okula gidemiyordu. Su satmak istedi; konuştuk biraz. “Ben bilmem ki sınır mı var? Burası bu kadar değil mi?” dedi. O an üzüldüm. Bir yandan da sevindim. Arada, adayı ikiye ayıran bir sınırın olduğunu bilmiyordu ama insanları seviyordu. Ona göre Türk-Rum fark etmiyordu. Ona gü-

lümseyerek bakmışsan seni sevmek istiyordu. Eve geldiğimde sanki bir tek o çocukla konuşmuş gibiydim. Ve anladım ki herkes onun gibi düşünebilse ne bölünmüş bir ada, ne içinde acı kalan halk olmazdı. Sonuçta insanız ve unutmak gibi becerilerimiz de mevcut. İki halkı böyle üzen tek şey sınırlar ve önyargılar. “Değişebilir” demişti yaşlı bir amca. DEĞİŞEBİLİR...

Kıbrıs’taki müzakere süreci ve birlikte yaşam hakkında ne düşünüyorsunuz?

Stave Georgianis (Taksi şoförü): Artık birlikte yaşamak ya da Türk-Rum ayrımı yaparak kin tutmak kalmadı. Bu zamana kadar nasıl geldiyse, öyle devam etsin bence. Yoksa korkarım bu kez kan durmayacak, yani barış olmaz; olmasın da.

Grek Miyan (Kasap): İki devlet, iki millet var. Eğer birleşirsek tek devletin ya da tek milletin adı ne olacak? Halkın başına çok sorunlar çıkacak. Yukarıdakilere bir şey olmaz; onlar çıkar için birlikte de yaşarlar ama olan halka olacak.

Yanis Loca (Öğrenci): Ben doğdum, büyüdüm; bu ada hep ikiye ayrılmıştı. Birleşirsek ya da müzakereler iyi sonuçlanırsa ne olacak, doğrusu bilmiyorum. Bana sorarsanız ikiye bölünmenin bir anlamı yok; zaten bir adanın içindeyiz. Hem kültürler zenginleşir, hem kalkınırız. Bence doğru yoldalar.

Greapto Venduy (İnşaat işçisi): Biz burada Türk-Rum karışık iş yapıyoruz ve ne patrona, ne bize, ne de Güney kesime laf ettiklerini duymadım. Aralarında Türkiye’de doğup büyüyenler ama Kıbrıslı olanlar var. Adam usta başı. İş de güzel. Ben şimdi Türk- Rum deyiş ayrım yaparsam bu bina bitmez. Yani anlayacağın birleşelim, daha da güçlenelim ama tabii o tarafın düşüncesini bilemem.

Maria Ghres (Ev hanımı): Ben bilmem ama gel gelelim sesimi zi duyan yok. Ben açıkça sana söyleyeyim; böyle bir şey olsun istemem. Toprakları da malları da her şeyleri onlara kalsın. Biz böyle mutluyuz. Başımız rahat. O büyükler de vazgeçsinler derim ben, istemem bu olayı.

SAHİBİ
Doğu Akdeniz Üniversitesi adına
Rektör Prof. Dr. Abdullah
Y. Öztoprak

GÜNDEM
DANIŞMA KURULU
Prof.Dr. Süleyman İrvan
Doç.Dr. Hanife Aliefendioğlu
Yrd.Doç.Dr. Pembe Behçetoğulları
Yrd.Doç.Dr. Metin Ersoy

YAYIN YÖNETMENİ
Ayça Atay

GRAFİK TASARIM
Sertaç Özdemir

FOTOĞRAF EDITÖRÜ
Mert Yusuf Özlük

FOTO MUHABİRİ
Eser Karataş

MUHABİRLER
Ahmet Bozkaya
Aybeniz Küzeci
Barış Özer
Buse Taş

Çağlayan Dursun
Emine Bayır
Fatoş Bilginerler
Hasan Özgür Soykan
İsmail Kraşloğlu
Kamil Yelime
Kübranur Komşuoğlu
Mehmet Sırrı Yener
Mustafa Özçilem
Oğuzhan Güçüklüoğlu
Orçun Üstün
Sultan Emre
Tuğrul Burak Ceylan

KATKIDA BULUNANLAR
Engin Aluç
Tuğçe Seren Karakoç

Doğu Akdeniz Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Tel: 0 392 630 25 70
E-posta: gundem@emu.edu.tr
DAÜ Basimevi’nde basılmıştır.